

Üniversitemizin Kurucusu Profesör İhsan Doğramacı'yı Kaybettik Huzur içinde uyu Hocabey...

Bilkent Üniversitesinin kurucusu ve Mütevelli Heyeti Başkanı İhsan Doğramacı, 25 Şubat 2010, Perşembe günü, tedavi görmekte olduğu Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde vefat etmiştir. Uzun meslek yaşamı boyunca sağlık ve yükseköğretim alanlarına yapmış olduğu katkılarla sonsuza dek hatırlayacağımız Hocabey'in kaybından dolayı ailesine, Bilkent camiasına, tüm ulusumuza ve uluslararası camiaya başsağlığı dileriz.

Prof. İhsan Doğramacı için
27 Şubat 2010, Cumartesi günü
9:30'da Hacettepe Üniversitesi Sıhhiye
Kampüsü M Salonu'nda, 13:30'da
Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne
Sanatları Fakültesi Konser Salonu'nda
ve 28 Şubat 2010 Pazar günü 9:30'da
Yükseköğretim Kurulunda anma
törenleri düzenlenecektir.

Cenazesi, 28 Şubat 2010 Pazar günü
Kocatepe Camii'nde kılınacak
öğle namazını takiben Bilkent
Doğramacızade Ali Paşa Camii'nde
defnedilecektir.

İhsan Doğramacı'nın Hayatı

İhsan Doğramacı, bundan 95 yıl önce, o zamanlar Osmanlı İmparatorluğu'nun parçası olan Kuzey Irak'ta, Erbil'de doğdu. Nüfuzlu bir Türkmen ailesinin oğlu olan İhsan'ın babası Doğramacıade Ali Paşa, Erbil belediye başkanı idi. Annesi İsmet Hanım, uzun yıllar Osmanlı Meclis-i Mebusanında Kerkük mebusu olarak görev yapmış Kırdarade Mehmet Ali Bey'in kızıydı.

İhsan Doğramacı, 1942 yılında Ayser Süleyman'la evlendi. Ayser Hanım, Osmanlı Sadrazamı Mahmut Şevket Paşa'nın yeğeni ve Osmanlı Ordusu Müşiri Dağıstanlı Mehmet Fazıl Paşa'nın torunudur. Babası Hikmet Süleyman Bey 1930'larda Irak başbakanı olarak görev yapmıştı. Ayser ve İhsan Doğramacı'nın üç çocuğu oldu: Şermin, Ali ve Osman.

Ailevi değerleri, Doğramacı'nın yaşamında her zaman önemini korudu. Bununla birlikte, seçtiği meslek onu Erbil'den uzağa, zengin bir toprak sahibinin geleneksel uğraşlarının ötesine taşıdı.

Erbil'deki Türkçe ilköğreniminin ardından Beyrut Amerikan Kolejini ve İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesini bitirdi. Ankara'da, Profesör Albert Eckstein'in yanında pediatri uzmanı olduktan sonra, Amerika Birleşik Devletleri'nde Harvard Üniversitesinde ve St. Louis'teki Washington Üniversitesinde araştırma görevlisi olarak çalıştı.

1947 yılında ailesiyle birlikte Ankara'ya yerleşti. Amerika'da incelediği kâr amacı gütmeyen özel yükseköğretim kurumlarına benzer yapıdaki üniversitelerin Türkiye'de oluşturulmasını daha o yıllarda planlamaya başladı.

Genç çocuk hekimi, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde hızlı bir mesleki ve akademik gelişme göstererek 1955 yılında pediatri profesörü unvanını aldı. Aynı yıl, Ankara'nın yoksul bir semtinde Ankara Üniversitesine bağlı Çocuk Sağlığı Enstitüsünü kurdu. 1961 yılına kadar bu enstitüye Türkiye'nin ilk Hemşirelik, Beslenme ve Diyetetik, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon ve Tıbbi Teknoloji Yüksekokullarını ekledi. Ardından, aynı üniversitede ikinci bir tıp fakültesi olarak Hacettepe Tıp ve Sağlık Bilimleri Fakültesini ve Diş Hekimliği Yüksekokulunu kurma çalışmalarına başladı.

Doğramacı, 1963-1967 yılları arasında önce Ankara Üniversitesi Rektörlüğü, ardından Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mtevelli Heyeti Başkanlığı görevlerinde bulundu.

1967 yılında Hacettepe Tıp Fakültesi ile Çocuk Sağlığı Enstitüsüne bağlı yüksekokulları birleştirerek yeni bir üniversite oluşturdu: Hacettepe Üniversitesi.

1975 yılına dek, bugün Türk yükseköğretiminde çok önemli bir yere sahip olan bu üniversitenin rektörlüğünü yürüttü. Rektörlük süresi bittiğinde, Paris Descartes Üniversitesine pediatri profesörü olarak atanma teklifini kabul etti.

1980 yılında, Türkiye'deki yükseköğretim sistemini düzenleyecek yeni bir yasanın hazırlıklarına danışmanlık yapmak üzere Türkiye'den davet aldı.

Onun yükseköğretim reformu önerileri arasında, doğrudan Cumhurbaşkanlığına bağlı bir Yükseköğretim Kurulunun oluşturulması da bulunuyordu. İhsan Doğramacı, 1981 yılı sonunda bu kurulun ilk başkanı olarak atandı ve 1992'ye kadar bu görevi sürdürdü.

Reformun ardından, Türkiye'nin yükseköğretiminde önemli ilerlemeler kaydedildi. 1980 yılında yükseköğrenim çağındaki nüfusun yalnızca yüzde 6,3'ü yükseköğretim kurumlarına devam etmekteydi. Bu dönemde, Batı Avrupa'daki oran yüzde 32, komşu ülkelerden Suriye'de yüzde 14, Yunanistan ve Bulgaristan'da yüzde 22'ydi. Son 25 yılda Türkiye'de bu oran yüzde 38,2'ye yükselmiştir. Bilimsel dergilerde yayımlanmış makalelerin sayısına göre uluslararası araştırma sıralamasında ise Türkiye, aynı yıllar içinde 45. sıradan 18. sıraya yükselmiştir.

Doğramacı, Türkiye'de yükseköğretimin gelişmesine öncülük ederken uluslararası bir dil olan müziğin ve sanatın eğitime de büyük önem verdi.

Vakıflar tarafından kâr amacı gütmeyen yükseköğretim kurumlarının açılabilmesi, 1982 Anayasası'yla hükme bağlandı. Doğramacı, 1984'te, ülkedeki vakıf üniversitelerinin ilki olan Bilkent Üniversitesini kurdu ve üniversitenin Mtevelli Heyeti başkanı oldu.

Bilkent Üniversitesini, diğer vakıf üniversiteleri izledi. Bugün, Türkiye'de bulunan 139 üniversitenin 94'ü devlet üniversitesidir, 45'i ise vakıflarca kurulmuştur.

Doğramacı, Türkiye'de, aralarında Bilkent'in de bulunduğu birçok eğitim kurumu ve hastaneler açmış olan beş vakfın kurucusudur. Bunların dışında, Dünya Sağlık

Örgütüne armağan edilmiş bir vakıf olan İhsan Doğramacı Aile Sağlığı Vakfı, 1983'ten bu yana aile sağlığı alanında çalışan başarılı isimlere ödüller vermektedir.

Gerçek bir dünya vatandaşı olan Doğramacı'nın bildiği yabancı diller arasında Almanca, Arapça, Farsça, Fransızca ve İngilizce bulunmaktadır.

İhsan Doğramacı, 1946'da henüz 31 yaşındayken Dünya Sağlık Örgütü'nün kuruluşunda görev alma ve örgütün Anayasası'nı imzalama şansına sahip olmuştur. Türkiye'ye dönüşünün ardından, Dünya Sağlık Örgütü kendisinden dünyanın çeşitli bölgelerinde yeni tıp ve sağlık bilimleri okullarının kuruluşu ile ilgili danışmanlık yapmasını

istemiştir.

Doğramacı, Kanada Quebec'te Sherbrooke Üniversitesine, Güney Amerika Brezilya'da Brasilia Üniversitesine, Afrika Nijerya'da Ife'ye ve Kamerun'da Yaunde'ye bizzat giderek buralarda tıp merkezlerinin ve okullarının kurulmasına öncülük etmiştir.

İhsan Doğramacı, Dünya Sağlık Asamblesinde altı yıl boyunca Türk delegasyonunun

başkanlığını yapmış, 1976'da Avrupa Bölgesi Ülkeleri başkanı ve Asamblenin ikinci başkanı olarak görev almıştır. Sonraki yıllarda, Dünya Sağlık Örgütü Yönetim Kurulu üyeliğinin yanı sıra örgütün birçok danışma komitesinin üyeliklerinde bulunmuştur. Dünya Sağlık Örgütü, Doğramacı'nın hizmetlerinin takdiri olarak kendisini 1981'de Léon Bernard Vakfı Ödülü'yle ve 1997'de "Herkes için Sağlık" Altın Madalyası'yla taltif etmiştir.

Doğramacı'nın aktif olarak katkıda bulunduğu kurumlardan biri de uzun yıllar Yönetim Kurulunda görev yaptığı UNICEF'tir. Kurumun Program Komitesine üç dönem, Yönetim Kuruluna iki dönem başkan seçilmiştir. 1995 yılında UNICEF tarafından Maurice Pate Ödülü ile onurlandırılmıştır. Türkiye'de 1958-2003 yılları arasında UNICEF Millî Komitesi başkanlığını yürüten Doğramacı, 2003'ten sonra komitenin onursal başkanlığı görevine getirilmiştir.

İhsan Doğramacı, 1968 yılında,

çocuk sağlığı alanında hizmet veren önemli bir kuruluş olan Uluslararası Pediatri Kurumu başkanlığına seçilmiş, bu kurumda çeyrek yüzyıl boyunca başkan ve genel direktör olarak görev almış, 1992 yılında da kurumun yaşam boyu onursal başkanı olmuştur.

Doğramacı, UNICEF Yönetim Kurulu başkanlığı sırasında Paris'teki Uluslararası Çocuk Merkezinin Danışma Kurulu üyesi olmuş, 1970'ten 1984'e kadar bu görevini sürdürmüştür. 50 yıllık varlığının ardından 1999'da feshedilen merkezi Ankara'ya taşıyarak 2006 yılına kadar başkanlığını bizzat yürütmüş, daha sonra da onursal başkanı olmuştur.

Doğramacı'nın tıp ve sağlık bilimleri alanında yazılmış çok sayıda bilimsel makalesi, kitap bölümü ve kitabı bulunmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ve Başbakanlığı görevleri için teklifler almış olan Doğramacı, sağlık ve eğitim konularındaki çalışmalarına odaklanması gerektiği inancıyla bu teklifleri kabul etmemiştir.

İhsan Doğramacı'nın yaşamı ve gerçekleştirdikleri hakkında yazılmış kitaplar çeşitli ülkelerde değişik dillerde yayımlanmıştır. Başta Adnan Saygun olmak üzere, değerli besteciler, kendisine sonatlar, senfonik eserler ve senfoniler ithaf etmiştir.

İhsan Doğramacı, çok sayıda ödül, madalya ve nişanın sahibi olmuştur. Aralarında Amerika Birleşik Devletleri, Finlandiya, Fransa, İngiltere, İtalya, Japonya ve Mısır'ın bulunduğu 14 ülkedeki 26 üniversiteden fahri doktora almıştır. Pek çok ülkenin ulusal akademilerine üye olan Doğramacı, dünya çapında 23 ulusal pediatri derneğinin de onursal üyesi olmuştur.

Avrupa Konseyi, 1998 yılında Viyana'da yapılan bir törenle kendisine Barış, Adalet ve Hoşgörü Ödülü'nü vermiştir.

Azerbaycan, Dominik Cumhuriyeti, Estonya, Finlandiya, Fransa, İran ve Polonya gibi birçok devletin başkanı Doğramacı'yı ülkelerinin en yüksek nişanlarıyla taltif etmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Mısır Parlamentosu ve başka pek çok ulusal kurum, Doğramacı'ya en değerli ödülleri ve madalyalarını tevcih etmiştir.

Hocabey'in yaklaşık yüzyıllık hayatı, çocuklara, gençlere ve tüm insanlığa hizmet aşkıyla geçmiştir. İdeallerine erişmek yolunda önüne çıkan engellere karşı büyük mücadeleler vermiştir. İhsan Doğramacı, sadece Türkiye'ye değil dünyanın pek çok ülkesine verdiği hizmet ve sunduğu katkılarla, sağlık, eğitim ve bilim için yarattığı kurumlara daima hatırlanacaktır.

Geleceğin eğitim reformisti
İhsan Doğramacı,
Erbil Mekteb-i İptidaiyesi
(Erbil İlkokulu) son sınıf
öğrencisi

İhsan Doğramacı Anısına

İhsan Doğramacı, 1915 yılında, Kuzey Irak'ta bulunan Erbil'de, zengin ve toprak sahibi bir Osmanlı ailesinin çocuğu olarak dünyaya geldi. O yıllarda, Erbil Belediye Başkanlığı görevinde bulunan babası, daha sonra Erbil Türkmenlerini temsilen Irak Âyan Meclisinde üye oldu. Annesi, Osmanlı Meclis-i Mebusanında Kerkük adına görev almış bir mebusun kızıydı. İki ailenin de, yüzlerce yıldır aynı yörede yaşayan çok sayıda aileyle arasında akrabalık bağı vardı.

İhsan'ın dedesi Osmanlı Meclis-i Mebusanı Azası Mehmet Ali Bey

İhsan'ın babası Emirü'l-ümera Doğramacızade Ali Paşa

İhsan'ın annesi Kırdarzade İsmet Hanım

İhsan Doğramacı, Kuzey Irak'ta Erbil Kalesi içindeki bir evde doğmuştur.

Profesör
İhsan
Doğramacı
(1955)

Doçent İhsan Doğramacı
(1949)

İhsan, hocası Prof. Eckstein ve diğer asistan arkadaşları ile
(1939)

İhsan'ın ailesi, o Beyrut'ta okuduğu sırada babasının senatör olması üzerine Bağdat'a taşınmıştı. İhsan, ailesinin yanına döndüğünde, İngiliz öğretmenler tarafından yönetilen, Edinburgh Üniversitesi müfredatının izlendiği Bağdat Tıp Fakültesine girdi. Oraya üç yıl devam etti. Bağdat'ta kendini hiçbir zaman memleketinde hissetmeyen, gönlü hep ana vatanı Türkiye'ye yerleşme arzusuyla dolu olan İhsan, 1936 yılında İstanbul'a gitmek üzere Bağdat'tan ayrıldı. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesine kabul edilmesinin ardından kendini çalışmalarına adanmıştı. Meslektaşları daha o zamandan onu kendilerinden farklı biri olarak kabul etmişti. Onlar, bir iş, bir kadro hedefiyle yetinirken Doğramacı çok daha ileriye düşünüyordu.

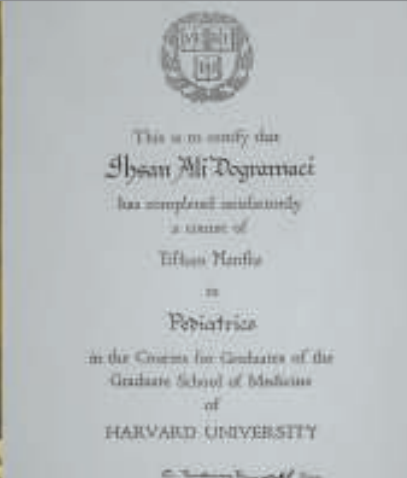

İhsan, Beyrut Amerikan Üniversitesi Hazırlık Okulu öğrencisi (1930)

İhsan, Tıp Fakültesi öğrencisi (1936)

Harvard Üniversitesinde pediatri eğitimi sırasında
(1946)

İstanbul Tıp Fakültesinden mezun olduğu yıl
(1938)

İhsan Doğramacı'nın Albümünden

İhsan ve Ayser'in düğün günü,
16 Nisan 1942

İhsan ve Ayser Doğramacı
çocukları Ali, Şermin ve
Osman ile

İhsan ve Ayser Doğramacı çocukları
Ali ve Şermin ile (Osman,
Türkiye'ye dönüşlerinden sonra
dünyaya geldi.)

İhsan
Doğramacı,
Hacettepe
Üniversitesi
Rektörü

Ankara Üniversitesi Rektörü iken Avrupa Rektörler Birliğinin Göttingen'deki
toplantısı sırasında (1964)

İhsan
Doğramacı,
Birleşmiş
Milletler
Dünya Sağlık
Örgütü
Anayasası'nı
imzalarken,
New York,
Temmuz 1946

UNICEF'in
Kurucu Genel
Direktörü
Maurice Pate
ve eşi ile
birlikte

İhsan
Doğramacı,
Dünya Sağlık
Asamblesi
Başkanı

UNICEF
Genel
Direktörü
James Grant
ile birlikte
(1987)

Uluslararası
Çocuk
Merkezi
(ICC) Kurucu
Başkanı
Robert Debré
ile birlikte

İhsan
Doğramacı,
Dünya Sağlık
Örgütü
Asamblesine
başkanlık
ederken

İhsan
Doğramacı,
Dünya Sağlık
Örgütü
Asamblesine
başkanlık
ederken
(1966)

Hacettepe ve Bilkent Üniversitelerinin Kurucusu

Çocuk Sağlığı Klinik ve Enstitüsünün ilk çalışmalarının yapıldığı bina (1954)

Hacettepe Çocuk Hastanesi (1961)

Hacettepe Çocuk Hastanesi Acil Girişi (1961)

Bilkent'in tarihi 1940'larda Dr. İhsan Doğramacı'nın ABD'de Harvard ve Washington Üniversitelerinde çalışmakta olduğu dönemlerde başlar. İhsan Doğramacı orada sivil toplum kuruluşlarını yakından tanıma olanağını bulmuş ve oldukça etkilenmişti.

Ankara'ya döndükten sonra, 1951'de özel bir Çocuk Hastanesi ve Çocuk Sağlığı Merkezi kurulabilmesi için bir proje hazırladı. Çocuk Sağlığı Merkezini desteklemek amacıyla da kendi ailesi tarafından finanse edilen bir vakıf kurdu. Daha sonraki yıllarda başka vakıflar da kuracak ve bunlar sağlık ve eğitim alanında atılacak yeni adımları, yeni başlangıçları destekleyecekti.

Daha sonra Hacettepe Tıp Merkezi, Hacettepe Hastanesi ve Hacettepe Tıp Fakültesini kurdu. Ardından Hacettepe Üniversitesinin kurulmasını sağladı. Bu arada, Erzurum Tıp Fakültesi de dâhil olmak üzere, Sivas, Kayseri gibi birçok devlet üniversitesinin oluşturulmasında başlıca rolü oynadı. Aklında daima mükemmeliyet merkezleri kavramı vardı. Tıp alanında hedeflediklerine ulaştıktan sonra kâr amacı gütmeyen bir özel üniversite kurmanın yollarını aramaya başladı. ABD'de gördüğü Harvard, Columbia, Yale Üniversiteleri gibi bir üniversite kurmayı hayal ediyordu. Bu üniversitelerin sadece Türkiye'nin değil, dünyanın en iyi on beş üniversitesi arasında yer almasını, dünyanın dört bir yanından öğrenciler çekecek bir ışık kaynağı olmasını hedefliyordu.

Bilkent Fikrinin Tarihçesi
film metninden alınmıştır.

Hacettepe Çocuk Hastanesi (1958)

Hacettepe genel görünüm (1961)

Bilkent'in kurulacağı alan (1981)

Hacettepe genel görünüm (2006)

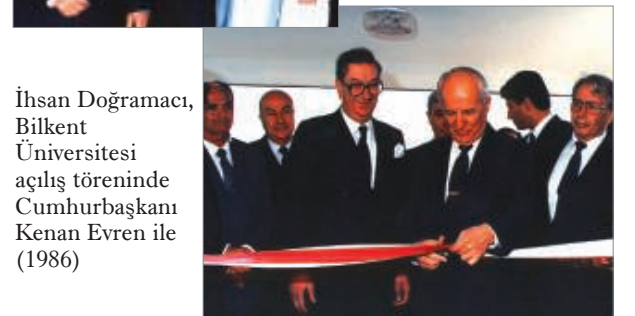
Bilkent Üniversitesi genel görünüm

Kuruluş yıllarında Bilkent Üniversitesi

İhsan Doğramacı, Bilkent Üniversitesi açılış töreninde Başbakan Turgut Özal ve Rektör Mithat Çoruh ile (1986)

İhsan Doğramacı, Bilkent Üniversitesi açılış töreninde Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile (1986)

Başarıları

- Hacettepe Çocuk Sağlığı Enstitüsünü ve Çocuk Hastanesini kurdu (1958).
- Türkiye'nin ilk Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Yüksekokulunu kurdu (1961).
- Türkiye'nin ilk Hemşirelik Yüksekokulunu kurdu (1961).
- Türkiye'nin ilk Diyetetik ve Beslenme Yüksekokulunu kurdu (1962).
- Entegre Eğitim Sistemi modeli ile eğitim veren Hacettepe Tıp ve Sağlık Bilimleri Fakültesini kurdu (1963).
- Erzurum Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesinin kuruluşuna katkıda bulundu (1963).
- Hacettepe Üniversitesini kurdu (1967).
- Karadeniz Üniversitesi Trabzon Tıp Fakültesinin kuruluşuna katkıda bulundu (1973).
- Yükseköğretim Kurulu başkanlığı döneminde Kayseri Erciyes Üniversitesi, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi ve Eskişehir Anadolu Üniversitesinin kuruluşuna katkıda bulundu (1981-1992).
- Bir mükemmeliyet merkezi olması hedefiyle Türkiye'nin ilk vakıf üniversitesini kurdu: Bilkent Üniversitesi. Kuruluşunda atılan cesur adımlar sayesinde Bilkent, dünyanın önde gelen yükseköğretim kurumlarından biri oldu (1984).

Onursal Doktoraları

Glasgow Üniversitesi (İskoçya), Nice Üniversitesi (Fransa), Nebraska Üniversitesi (ABD), Bağdat Üniversitesi (Irak), Guayaquil Üniversitesi (Ekvador), Santo Domingo Özerk Üniversitesi (Dominik Cumhuriyeti), Ayn-Şems Üniversitesi (Mısır), Helsinki Üniversitesi (Finlandiya), Soka Üniversitesi (Japonya), Bakü Devlet Üniversitesi (Azerbaycan), Azerbaycan Tıp Üniversitesi (Azerbaycan), De Montfort Üniversitesi (İngiltere), Doğu Akdeniz Üniversitesi (KKTC), Ulusal İslam Üniversitesi (Hindistan), Roma-La Sapienza Üniversitesi (İtalya), Case Western Reserve Üniversitesi (ABD) ve Anadolu, Boğaziçi, İstanbul, Marmara Üniversiteleri de dâhil olmak üzere Türkiye'den on bir üniversite.

Ödülleri

- TÜBİTAK Hizmet Ödülü (1978)
- Léon Bernard Vakfı Ödülü, WHO (1981)
- Christopherson Ödülü, Amerikan Pediatri Akademisi (1986)
- Maurice Pate Ödülü, UNICEF (1995)
- Soranos Bilim ve Dostluk Ödülü (Yunanistan, 1995)
- Avrupa Konseyi "Barış, Adalet ve Hoşgörü" Ödülü (Franz Kardinal König ve Simon Wiesenthal ile paylaştı, 1998)
- Türkiye Sağlık ve Eğitim Ödülü (1999)
- T.C. Dışişleri Bakanlığı Üstün Hizmet Ödülü (2000)
- Dr. Jushichiro Naito Uluslararası Çocuk Sağlığı Ödülü (Japonya, 2004)
- TBMM Onur Ödülü (2007)
- Dünya Halk Sağlığı Dernekleri Federasyonu Dünya Sağlığında Mükemmeliyet Yaşam Boyu Başarı Ödülü (2009)
- Tıp Bilimleri İslami Kurumu Ödülü (2009)

Nişanları ve Madalyaları

- Türkiye Cumhuriyeti Devlet Üstün Hizmet Madalyası
- Azerbaycan Haydar Aliyev Ordeni
- Azerbaycan İstiklal Ordeni (Birinci derece)
- İran Hümayun Nişanı (Birinci derece)
- Mısır Halk Meclisi Madalyası
- Romanya Devlet Mükâfat Madalyası
- Kristof Kolomb Nişanı, Gran Cruz Placa de Plata (Dominik Cumhuriyeti)
- Duarte, Sánchez ve Mella Liyakat Nişanı, Gran Oficial (Dominik Cumhuriyeti)
- Finlandiya Aslanı Nişanı (Birinci derece)
- Polonya Liyakat Nişanı (Birince derece)
- St. Mary Yurdu Nişanı (Estonya)
- Officier de la Légion d'Honneur (Fransa)
- WHO "Herkes için Sağlık" Altın Madalyası
- Sevda-Cenap And Müzik Vakfı Onur Ödülü Altın Madalyası
- Irak Yükseköğretim ve Bilimsel Araştırma Bakanlığı Takdir Madalyası
- Paris Kenti Madalyası

Kurduğu Vakıflar

- İhsan Doğramacı Vakfı, Ankara
- İhsan Doğramacı Eğitim Vakfı, Ankara
- İhsan Doğramacı Bilim ve Araştırma Vakfı, Ankara
- İhsan Doğramacı Sağlık Vakfı, Ankara
- İhsan Doğramacı Aile Sağlığı Vakfı, Cenevre
- İhsan Doğramacı Erbil Vakfı, Ankara - Erbil

Üyesi Olduğu Akademiler

- Alman Ulusal Bilimler Akademisi (Deutsche Akademie der Naturforscher Leopoldina)
- Amerikan Pediatri Akademisi
- Azerbaycan İlimler Akademisi
- Fransa Ulusal Tıp Akademisi
- Hindistan Ulusal Tıp Bilimleri Akademisi
- Ürdün Âlü'l-Beyt Akademisi

Üyesi Olduğu Mesleki Dernekler ve Eğitim Kurumları

- Hindistan Tıp Bilimleri Enstitüsü (Onursal Üye)
- Kraliyet Pediatri ve Çocuk Sağlığı Koleji (Onursal Kurucu Üye)
- Londra Kraliyet Tıp Koleji
- Paris Hastaneleri Tıp Derneği
- WHO Tıp Cemiyeti (Onursal Üye)
- Onursal üyesi olduğu ulusal pediatri dernekleri: ABD, Almanya, Arjantin, Avustralya, Avusturya, Bulgaristan, Dominik Cumhuriyeti, Ekvador, Fas, Finlandiya, Fransa, İngiltere, İspanya, İsveç, Japonya, Kazakistan, Kırgızistan, Meksika, Özbekistan, Polonya, Tunus, Türkiye, Türkmenistan ve Ürdün.

Akademik ve Mesleki Geçmişi

- Tıp Doktoru, İstanbul Üniversitesi (1938)
- Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı, Ankara Numune Hastanesi (1940)
- Doktora Sonrası Araştırma, Harvard Üniversitesi, Boston (1945-1946)
- Doktora Sonrası Araştırma, Washington Üniversitesi, St. Louis (1946-1947)
- Öğretim Görevlisi, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi (1947-1949)
- Doçent, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi (1949-1955)
- Başkan, Hacettepe Çocuk Sağlığı Enstitüsü (1955-1981)
- Profesör, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi (1955-1967)
- Dekan, Hacettepe Tıp ve Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ankara Üniversitesi (1963)
- Rektör, Ankara Üniversitesi (1963-1965)
- Mütevelli Heyeti Başkanı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (1965-1967)
- Profesör, Hacettepe Üniversitesi (1967-1981)
- Rektör, Hacettepe Üniversitesi (1967-1975)
- Onursal Rektör, Hacettepe Üniversitesi (1975-)
- Konuk Profesör, Paris Descartes (Paris V) Üniversitesi (1976-1977)
- Başkan, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) (1981-1992)

Makaleleri

Genellikle çocuk sağlığı ve hastalıkları ve halk sağlığı dallarında olmak üzere çeşitli pediatri, halk sağlığı ve tıp eğitimi dergilerinde 100'den fazla makalesi yayımlanmıştır.

Kitapları

- *Annenin Kitabı*. 1952. 15. baskı. Ankara: Meteksan A.Ş., 2003.
- *Türkiye'de ve Dünyada Yükseköğretim Yönetimi*. Ankara: Meteksan A.Ş., 2007.
- *Prematiüre Bebek Bakımı*. Ankara: Örnek Matbaası, 1954.

İhsan Doğramacı Onuruna

Roma-La Sapienza
Üniversitesi Onursal Doktora
töreninde (2003)

Aldığı nişan, madalya ve onursal doktoralarla

"TBMM Onur Ödülü" her sene uluslararası alanda gösterdiği üstün başarılar ile Türkiye'nin temsiline ve tanıtımına katkı sağlayan kişilere verilmektedir.

Kurduğu üniversiteler, Türk eğitim hayatına sağladığı büyük katkılar ve tıp alanında yapmış olduğu akademik çalışmalarla sağladığı başarılarından dolayı 2007 yılı TBMM Onur Ödülü, 30 Mayıs günü düzenlenen bir törenle TBMM Başkanlık Divanı tarafından Prof. İhsan Doğramacı'ya verildi.

Nice
Üniversitesi
(Fransa)
Onursal
Doktora
töreninde
(1973)

Maurice Pate
Ödülü
(UNICEF)
takdim
töreninde
(1995)

Soka
Üniversitesi
(Japonya)
Onursal
Doktora
töreninde
(1992)

Dünya Sağlık
Örgütü Léon
Bernard Ödülü
takdim
töreninde
(1981)

Ulusal İslam
Üniversitesi
(Hindistan)
Onursal
Doktora
töreninde
(1999)

"Doğramacı" adı yıllardır UNICEF ile özdeşleşti.

Üstün Hizmet Madalyası takdim töreninde Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ile (1995)

Doğramacı, Saraybosna'da (1992)

Doğramacı, Saraybosna'da (1992)

İhsan Doğramacı Hakkında

ettiniz: önce 1960'larda bir devlet üniversitesi ve ardından, 1980'lerde ülkenin yükseköğretim reformuna başkanlık ettiğiniz dönemde, Türkiye'nin ilk özel üniversitesi olan Bilkent.

Bürokratik engellerin hevesinizi kırmasına asla izin vermediniz. Maddi karşılıklara ya da yüksek mevki tekliflerine hiçbir zaman itibar etmediniz.

Bununla birlikte, Türkiye'yi herhangi bir diplomattan çok daha iyi bir biçimde temsil ettiniz. Atatürk'ün 'Yurtta sulh, cihanda sulh' ilkesine uygun olarak insancılığınız yalnızca kendi ülkenizle sınırlı kalmadı.

1960 yılından itibaren UNICEF Yönetim Kurulunda Türkiye'yi temsil ettiniz. 1992'de müteveffa Jim Grant ile birlikte, bir çelik yelek giyerek Saraybosna'nın yıkılan hastanelerini ziyaret ettiniz ve Bosnalı çocuklar için yardım toplama kampanyası başlattınız.

Müzik sevginizi bile dünya barışının ve dostluğun hizmetine sundunuz. Bu ülkeye onun ilk uluslararası senfoni orkestrasını kazandırdınız. Anadolu Müzik Festivali'nin arkasında da sizin verdiğiniz ilham vardır.

Kısacası, Sayın Profesör Doğramacı, siz, Birleşmiş Milletler'in her ülkede bulunmasını arzu ettiği, gerçekten örnek bir dünya vatandaşıdır.

Gavin C. Arneil, Emekli Profesör, Glasgow Üniversitesi, İskoçya

İHSAN DOĞRAMACI'YA DAİR ANILAR

Çok azimli bir insan olarak Doğramacı, genellikle tartışma götürmeyen kesin kararlar alır ve bunları vakit kaybetmeden etkin bir biçimde hayata geçirir. Yumurtayı kırmadan omlet yapmak mümkün olmadığı gibi, onun bazı kararları da bazı meslektaşlarının keyfini kaçırmıştır. Ancak, gülü seven dikenine katlanır. Hepimiz bunu bilerek, her şeye rağmen onu çok sevdik.

Doğramacı, bir meslektaşının başı sıkıştığında ise baştan ayağa şefkat kesilir. Eşim June ve ben İstanbul havaalanına her vardığımızda aktarmalar sırasında VIP muamelesi gördük ve lüks içinde uçtuk. Biz buna onun sihirli halısı derdik! Bir keresinde, İstanbul'daydım ve ertesi gün ülkeme dönecektim; o sırada, benden iki gün sonra Ankara'ya uçacak olan bir IPA Yönetim Kurulu üyesi hastalandı. İhsan, o sırada sanırım Kahire'deydi. Kalamayacak durumda olduğumdan, onun Ankara ofisini aradım ve İstanbul'da yönetim kurulu üyesi ile ilgilenebilecek birini ayarlamalarını rica ettim. Ertesi sabah kahvaltıya indiğimde İhsan, hastayı Ankara'ya götürmek üzere "sihirli halısı" ile oradaydı.

Bağımsızlığına yeni kavuşmuş olan

Türki Cumhuriyetlerde düzenlediği kongreler de, bizim için harika birer deneyim oldu. Uçuşlardan birinde, 'business' sınıfında yeterli sayıda yer olmadığından İhsan, yerini bir meslektaşına vermekte ısrar etmiş ve kendisi ekonomi sınıfında uçmuştu.

Ayser, onun sırtını yasladığı kayasıdır. Ayser Hanım'ın sakin ve gösterişten uzak hâli ve her zaman insanı hoş karşılayan sessizliği sizi yanıltmasın. Şair Robert Burns'ün bir dizesinde dediği gibi, "Onu sevmek için, yalnız tanımak yeter." Bu dize hepimizin Ayser'e duyduğu büyük saygıyı özetler.

İhsan Doğramacı ile ilgili son sözü Şair Robert Burns'e bırakıyorum (evet, yine!). Doğramacı'nın pek çok unvanı vardır: doktor, profesör, başkan, yönetim kurulu başkanı, "Hocabey" ve diğerleri. Burns der ki, "Sikkenin kalıbından başka nedir ki unvan? İnsandır her şeye rağmen altın olan!"

İhsan, altın gibi bir insandır, hem de yirmi dört ayar altın...

Giuseppe Benagiano, Uluslararası Jinekoloji ve Kadın Doğum Federasyonu Eski Genel Sekreteri

DEMİR İRADELİ BİR DEVRİMCİ

İhsan Doğramacı, modern Türkiye'nin kurucusu ve ülke tarihinin en büyük devrimcisi olan Mustafa Kemal Atatürk'ün demir iradesiyle donanmış bir "devrimci"dir. Atatürk, dünya çapında bir reform başlatarak, çökmekte olan Osmanlı İmparatorluğu'ndan çağdaş ve güçlü bir Cumhuriyet inşa etmek gibi çetin bir görevi üstlenmişti; Doğramacı, bu görevi devralarak Türklerin Atası tarafından başlatılan reformu, yükseköğretimde, özellikle de tıp eğitiminde sürdürmüş ve başarıya ulaştırmıştır.

Arne Olav Brundtland, İhsan Doğramacı Uluslararası İlişkiler Alanında Barış Ödülü'nün İlk Sahibi

DOĞRU ZAMANDA DOĞRU FİKİRDE OLMAK

İhsan Doğramacı, hem bir fikir adamı hem de bir eylem adamıdır. Yalnızca Türkiye'nin değil tüm dünyanın böyle insanlara ihtiyacı vardır. Bugün dünyayı en çok uğraştıran konulardan biri uygarlıklar arası anlamlı iletişim kurma sorunudur. Dr. Doğramacı, bu konuda da ön saflarda yer almaktadır. Çok yönlü düşünme ve muhakeme yeteneği, sağduyu, kararlılık: Bunların hepsi, herkeste kolay kolay bulunmayan meziyetlerdir.

Dr. İhsan Doğramacı'nın konumunu ve imkânlarını gerçek değişimler yaratmak için kullanmış olmasından dolayı pek çok insan ona haklı olarak şükran duymaktadır.

Haydar Aliyev, Merhum Azerbaycan Cumhurbaşkanı
Haydar Aliyev'in Bilkent Üniversitesine armağan ettiği İhsan Doğramacı heykelinin açılışında Azeri Türkçesi ile yapmış olduğu konuşmadan alıntılar, Haziran 2002.

TÜRK DÜNYASININ GURURU

İhsan Doğramacı'nın Azeri Türkçesi dâhil çok sayıda dil bildiğini öğrendim. Azerbaycan'ın Bakü, Nahçıvan, Gence ve Karabağ gibi değişik bölgelerinde değişik lehçeler kullanılır. İhsan Doğramacı'nın bu lehçelerin hepsini bildiğini fark ettim. Onu çok sevdim ve Bakü'ye davet ettim. Azerbaycan halkı da onu çok sevdi ve çok kısa bir sürede İhsan Doğramacı'nın Türk dünyasının yetiştirdiği ender bir kişilik olduğunu anladık. İhsan Doğramacı'nın yegâne hedefi, halkının gelişmesi ve eğitimi için her türlü fedakârlığı yapmak olmuştur. İhsan Doğramacı, çalıştığı tüm uluslararası kurumlarda büyük takdir görmüş ve bunların birçoğunun başkanlığına seçilmiştir. Onun hem dış basında hem de uluslararası müzakerelerde her zaman çok özel bir yeri olmuştur. Türkler adına, onunla gurur duyuyoruz.

Doğramacı'nın kurmuş olduğu üniversitelerde eğitim alanlar, toprağa ekilen tohumlar gibidir. Onlar büyüdükçe bilgi ve kültürde namaları gökyüzüne erişecektir.

Kofi Annan, Birleşmiş Milletler Eski Genel Sekreteri

BİR DÜNYA VATANDAŞI

Sayın Profesör Doğramacı, tüm yaşamınızı ve aile servetinizin tamamını çocuk sağlığı ve yükseköğretim alanlarının yüce davasına adanmış.

1954 yılında Ankara'nın yoksul bir semtinde iki odalı bir poliklinikle işe başladınız. Bu poliklinikten Ankara Üniversitesi Çocuk Sağlığı Enstitüsünün yanı sıra ülkenin önde gelen çocuk hastanesi doğdu. Bu hastane bugün adınızı taşıyor.

Bugünkü adıyla Hacettepe Üniversitesi İhsan Doğramacı Çocuk Hastanesi, yeni bir tıp ve sağlık bilimleri fakültesinin çekirdeği oldu. Burada başlattığınız uygulamalar, 1966 yılında Londra Üniversitesi yöneticisi (*vice chancellor*) tarafından "İngiltere'nin başarmaya çalıştığı örnek eğitim sistemi" olarak tanımlandı.

Siz, bununla yetinmediniz ve iki üniversite kurarak yolunuza devam

İhsan Doğramacı Hakkında

Mamdouh Gabr, Emekli Pediatri Profesörü, Kahire Üniversitesi, Mısır

İHSAN DOĞRAMACI'NIN EŞSİZ KİŞİLİĞİ HAKKINDA DÜŞÜNCELER

Profesör Doğramacı'nın herkesi kendine hayran bırakan büyüleyici bir kişiliği vardır. Her meseleyi çıkar gözetmeden, açık ve yapıcı bir yöntemle ele almaya dikkat eden Doğramacı, bilgeliği ve ikna yeteneği gibi özellikleriyle dünya çapında dostluklar kurabilmiştir.

Profesör Doğramacı, zamanını, bilgisini ve zenginliğini insanlığın yararına sunmaya gönülden istekli, büyük bir hayırseverdir. Kişisel servetini iki üniversite kurma yolunda sarf etmiştir: Hacettepe ve Bilkent. Onun olağanüstü yetenekleri ve azmi sayesinde, Bilkent Üniversitesi, dünya sıralamasında üst basamaklarda yer alan ve uluslararası düzeyde tanınan bir üniversite hâline gelmiştir. Bilkent'te çeşitli alanlardaki yetenekli öğrencilere yüzlerce burs sağlanmaktadır.

Talât S. Halman, Bilkent Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Dekanı

PEDİATRİ CUMHURİYETİ

Profesör İhsan Doğramacı, bize dünyada kalıcı barışın ve mutluluğun yolunu açacak olan çocuklar için nitelikli yaşam konusundaki çağdaş aydınlanmamızın öncüsü ve yaşam boyu kahramanı sayılır. Kendisi, bu amaçla bir ‘Pediatri Cumhuriyeti’ kurmuştur. Onun muhteşem örneği takip edilir ve yararlı çalışmaları devam ettirilirse, yeryüzü en sonunda bir ‘Çocuk Cumhuriyeti’ hâline gelebilir.

Donald J. Johnston, OECD Eski Genel Sekreteri

YAŞAMIN ÖTESİNDE

Gerçekten de olağanüstü bir Türk! Bu cümle, İhsan Doğramacı'nın yaşam öyküsünün özeti gibidir. O, rahatlıkla şöyle de tanımlanabilir: ‘Olağanüstü bir kişi’, ‘olağanüstü bir insanoğlu’, hatta belki ‘İhsan Doğramacı: eşi benzeri olmayan’.

Halfdan Mahler, Dünya Sağlık Örgütü Emekli Genel Direktörü

İNSAN ENERJİSİ

Dünya Sağlık Örgütü, insan enerjisi işiyle uğraşır. İnsan enerjisine pek çok değişik açıdan bakılabilir. Bunlardan birkaçını benim için bir dost, bir meslektaş, bir önder olan İhsan vasıtasıyla örneklemek isterim.

Bence enerjinin bir kısmı kesinlikle bilgi enerjisidir ve İhsan, bir keresinde şu dizeleri yazmış şair bir arkadaşımın hiç de aynı fikirde olmadığını göstermiştir:

“Hiç yapacak yok bir şey, diyerek
ehlivukuf kişi,
Oturduğu koltuktan olmuştur keyif
ehli”

Dünya Sağlık Örgütünde her zaman neden yapılacak bir şey olmadığını bildiren çok sayıda *ehlivukuf* bulunmuştur. Buna karşın, bir şeyler yapacak cesareti gösterenler de olmuştur-tıpkı senin gibi, İhsan. Çünkü bence sen, hayatın boyunca, her zaman, yapılacak bir şey olmadığını değil, *mutlaka* bir şeyler yapılması gerektiğini gösterdin.

Sir Horace Phillips, İngiltere'nin Eski Ankara Büyükelçisi, müteveffa

OLAĞANÜSTÜ BİR TÜRK İnsani Yönü

Her zaman insancılığını korumayı başaran Doğramacı'nın önüne çıkan pek çok engeller ve terslikler onu gücendirecek yerde olgunlaştırdı. Hacettepe Hastanesi açılana kadar hastalarını muayenehanesinde görüyordu; para için değil, insanlara yardım eli uzatmak için. Cömertliği ve duyarlılığı herkes tarafından bilinirdi. Onun bu özelliğinden çoğunlukla kendi çocukları hastalandığında yararlanmış olan meslektaşları da bunu doğrularlar. Doğramacı, onları yalnızca ücretsiz muayene etmekle kalmaz, gerekirse yurt dışında tedavi masraflarını da karşılardı.

Tomris Türmen, Dünya Sağlık Örgütü Genel Müdürü Eski Özel Danışmanı

MUCİZELERİN MİMARİ

Kurduğu hayalleri gerçekleştirmek gibi ender bir niteliğe sahip, sıra dışı bir birey olan İhsan Doğramacı'yı tanımlamaya kalkışmak çok zor bir iş.

Ben, Doğramacı'yla yakından çalışma ayrıcalığına sahip olmuş, böylece onun ulusal ve uluslararası bilimsel arenalarda, sağlık ve eğitim sektörlerinde sergilediği önderlik niteliklerine tanıklık etmiş kişilerden biriyim.

Doğramacı, insanı cezbeden karizması ve farklı toplulukları bir araya getiren ikna gücüyle, herkesi zorlu görevlerin içinde yer almaya teşvik eder. Bunu da çocukların, ailelerin ve içinde bulunduğu toplumun sağlık ve refahını geliştirmek amacıyla yapar. İş büyüyüp geliştikçe, hayal can bulup gerçeğe dönüştükçe, Profesör Doğramacı ortadan kaybolur! O, başka bir büyük fikri gerçekleştirmek üzere, daha büyük ekipler gerektiren diğer girişimlerine çoktan başlamıştır bile. Sayın Ayser Doğramacı dışında, onun bu doludizgin hızına böylesine bir zarafetle yetişebilen hiç kimse tanımıyorum.

Gönlinde Çocuklar, Aklımda Gençler: Çocuk Sağlığına ve Eğitime Verdiği Altmış Beş Yıllık Hizmetin Onuruna İhsan Doğramacı'ya Armağan (2003) başlıklı kitaptan çevrilerek derlenmiştir.

Abdullah Gül, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Profesör Doğramacı tüm hayatını ve aile varlığını gelecek kuşaklara, gençlerin eğitim ve yüksek öğrenim imkânlarının daha da geliştirilmesine adanmış eşsiz bir şahsiyettir.

Süleyman Demirel, Türkiye Cumhuriyeti 9. Cumhurbaşkanı

Arkadaşlarımla ben karar verdik ki, bu genç profesör, dünyaca tanınmış hekim, herşeyi biliyor, lisan biliyor, dünyayı biliyor, bizim başbakanımız olmalıydı. Kendisine iki tane doktor arkadaşımı gönderdim, teklifle gittiler. Ertesi gün Doğramacı yoktu Ankara'da. Kaybolmuştu. Böyle bir teklifi kabul edemezdi, etmedi. Çünkü onun bütün hevesi mesleğini yani tıbbın nimetlerinden, mesleğinin nimetlerinden bu ülke vatandaşları daha çok yararlanmalı idi. Bir de bu ülkenin gençleri daha çok eğitim alabilmeli idi, daha iyi eğitim alabilmeli idi. O, onun adamı idi. O genç yaşında, kimsenin reddedemeyeceği başbakanlık görevini reddetti. Ben kendisini daima bir abide adam olarak görmüşümdür. Kendisi bizzat heykeldir. Canlı heykeldir. O genç yaşında kimsenin reddedemeyeceği bir başbakanlık görevini reddetti.

Vecdi Gönül, Millî Savunma Bakanı

Hocabey bir ilkler insanıdır. Hocabey'in en büyük avantajı herkese yardımcı olması, bunu yaparken ne siyasi düşünce, ne sosyal sınıf, ne de bir parti veya makam, mevki endişesi taşınamasıdır.

Rahmi Koç, Koç Holding Onursal Başkanı

Bir defa İhsan Bey'e itimat ederlerdi. Bilirlerdi ki, İhsan Bey özü sözü dümdüz bir adamdır. Memlekete hizmet ettiğini bilirlerdi. Bir şeyler yapmak için çabaladığını görürlerdi.

İsmet Sezgin, Parlamenter

Hoca, bütün bunların ötesinde, ilimde, bilimde, eğitimde, üniversitel öğretimde yaptığı hizmetlerde, bütün bunların ötesinde, bir dost bir insan, bir vefalı insan.

Yani, bir daha bir Hocabey'in gelebileceğini sanmıyorum. Yani, eskilerin bir deyimi vardır hani, nesli tükenmiş insanlardan, o nesli tükenmişin de ötesinde. Çünkü böyle bir nesil yok, Hocabey gibi bir nesil yok. Bunlar çok ender insanlar. Bunlar tarihin, zaruretlerin getirdiği bir takım insanlar, hizmet için yaratılmışlar, hizmet için gelmişler. Öyle ki, bu hizmet içinde her şeyini feda ederek bütün varlığını, olanaklarını, kaynaklarını, inandığı bir dava uğruna seferber ederek, bu işe koyulmuşlar ki eli öpülecek bir davranış bu.

Prof. Dr. Halil İnalcık, Bilkent Üniversitesi

Ben diyorum ki, Sayın İhsan Doğramacı'nın bu vakıf üniversiteler yolunu açması sureti ile Türkiye'nin kalkınma, gelişme tarihinde hakikaten çok önemli bir hizmet yapmıştır. Belki bugünkü Türkiye'nin bu dünyayı da şaşırtan büyüme, gelişme hamlesinde ilk adım Bilkent Üniversitesi ile bu vakıf üniversitesi ile açılmıştır.

Prof. Dr. İlker Baybars, Carnegie Mellon Üniversitesi

Gerçekci bir açıdan bakarsak, bu üniversitenin yirmi senede bu düzeye geleceğini ben şahsen tahayyül edemiyordum. Ama belli ki Hoca ediyordu. Ve de onun tecrübesi vardı; daha önce Hacettepe Üniversitesini kurmuştu. Yani, bu vizyon meselesi, azim meselesi ve de değer meselesi. Hoca, mali imkânları iyi olan fakat hiçbir şeyi başarmak için sadece paranın yeterli olmadığını çok iyi bilen bir insan.

İdil Biret, Devlet Sanatçısı

Bir lisanı o kadar iyi konuşabilmek, o kadar iyi aksanla konuşabilmek ancak çok iyi bir kulak olduğunu gösterir. Herhâlde kendisi bir enstrüman çalsaydı fevkalade bir virtüöz olurdu, ondan eminim.

Ayten Gökçer, Devlet Sanatçısı

Hep Hoca başlatır, büyük reformlar Hoca'da başlar. Diğer akıllı olan üniversiteler de bunları alırlar ve aynı şekilde uygularlar. Ama hep başlatan Hoca'dır. Doğramacı ne yapsa herşeyin en iyisini yapan insandır Türkiye'de. Müzikte en iyisini yapmıştır. Bugün konser salonu dünyadaki ilk üç konser salonundan biridir akustik açısından. En önemli kişileri getirtmiştir ve burada o akustiği temin etmiştir.

Gülsin Onay, Devlet Sanatçısı

Gerçekten Atatürk'ten sonra ülkemizde müzik yaşantımıza bu kadar büyük hizmetleri olan, belki de Sayın Hocamız İhsan Doğramacı'dır. Ne mutlu bize, Türkiye'de böyle bir varlığımız var ve yaptıkları eserler bizi zenginleştirdi, bize bambaşka dünyalar verdi.

Jane Schaller, Uluslararası Pediatri Kurumu Genel Direktörü

Dünyayı böylesine değiştirmek için tek bir kişinin yaptıkları beni çok etkilemiştir.

Yüksel Söylemez, Emekli Büyükelçi

Birçok ülkede hatta beş kıtada aydın, bilimadamları özellikle çevrelerinde Türkiye denildiği zaman eşittir İhsan Doğramacı'dır.

“Doksan Yıllık Yaşamımdan Anılar”

Bütün Dünya 2000 dergisinin Nisan 2006 sayısından özetlenmiştir.

Erbil Kalesi'nde doğdum ve ilkokulu orada Türkçe olarak okudum. O dönemde, ayrıca İngiliz bir hocadan özel dersler alıyordum. Lozan Antlaşması'yla Musul vilayeti İngiliz Mandası'na bırakıldığında Türkçe eğitim yasaklandı. Bunun üzerine ailem, beni, ortaokul ve lise eğitimim için Beyrut Amerikan Kolejine¹ gönderdi. Gurbetteyken sıla hasretini zaman zaman şu satırlarla dile getirirdim:

Erbil Hasreti

Gidin dostlar gidin, doğduğum yere,
Erbil Kalesi'nde mor sümbül vardır.
Kunyan'ın² içinde akar bir dere
Dere kenarında sarı gül vardır.

Erbil mektebinde geçti günlerim,
Orada yeşerdi millî hislerim,
O demleri anıp şimdi inlerim,
"İçimde oralı bir bülbül vardır."³

Şimdi kalan tek şey mezar taşları;
Umutsuz ninelerin gözyaşları;
Meyus dedelerin çatık kaşları;
O yangın yerinde soğuk kül vardır.

Umutunu kesme, gerek yok yasa;
Sindirilmiş Erbil tekrar uyansa,
Erbil dilince mektepler açılrsa
Destek olacak bir gönül vardır.

Hey İhsan kederin başından aşkın,
"Bitip tükenmeyen elem-i aşkın,"⁴
Aynaya baktıkça olursun şaşkın,
Karşında bir mahzun, bir melûl vardır.

Aldığım özel derslerin de etkisiyle, kolej eğitimimi normalden daha kısa bir sürede başarıyla tamamladım. Dileğim hekim olmaktı. O sıralarda İstanbul Şehremini Salih Salim Paşa'nın oğlu Vahit ile arkadaşlık ediyordum. En iyi tıp eğitiminin Viyana'da ve İskoçya Edinburgh'da olduğunu Vahit'ten öğrenmiştim. Brezilya vatandaşı Alman asıllı bir hocadan Almanca ders aldım. Bir de Edinburgh Üniversitesine başvurdum. Oradan verilen bilgiye göre bu üniversitenin yabancı öğrenci kontenjanı dolmuştu ve ancak üç yıl sonra açılacaktı. Üniversitenin Bağdat'ta kendi programlarını uyguladığı bir tıp fakültesi olduğunu ve üç yıl sonra Edinburgh Tıp Fakültesine

alınabileceğimi bana bildirdiler.

Bağdat Tıp Fakültesine başvurmak için on sekiz yaşında olmam gerekiyordu. Hâlbuki yaşı on yediydi. Bu bir yılı Beyrut Amerikan Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde geçirdim. Orada İngiliz ve Arap dilleri ve edebiyatı dersleri aldım. Ertesi yıl, yani 1933'te Bağdat Tıp Fakültesine yazıldım. Bundan üç yıl sonra da Edinburgh yerine İstanbul Tıp Fakültesinde eğitimimi sürdürmeye karar verdim. İşte, anavatana gelişim ilk o yıllarda oldu.

İstanbul'a geldiğimde Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Nurettin Berkol'a başvurdum. Prof. Berkol, Bağdat Tıbbiyesini tanımadıklarını söyleyince, "O zaman beni birinci sınıfa alın," dedim. Prof. Berkol, yazık olacağını ancak, beni imtihan ederek hangi sınıfa uyum sağlayacağını belirleyeceklerini ve ona göre işlem yapacaklarını söyledi. Prof. Akil Muhtar Özden'in başkanlığında, Alman hocaların da yer aldığı bir jüri beni imtihan etti. Jüride tıpla ilgili her şey soruldu. Mikroskop altında doku kesitlerini değerlendirmem istendi. Kimi normal kimi kanserli hücreleri teşhis ettim. Beklememi söylediler. Kısa bir süre sonra jüri başkanı Akil Muhtar Özden odasına çağırdı: "Evladım sen tıbbiye bitirmişsin. Seni son yıl olan beşinci sınıfa alalım. Ondan sonra bir yıl staj yaparsın," diyerek kararlarını bildirdi. Beşinci sınıfın sonunda bütün dersleri pekiyi ile geçip sınıf birincisi olarak staja başladım. Böylece, tıbbiye de normalden bir yıl daha kısa bir sürede bitirmiş oldum.

1938'de Ankara Numune Hastanesinde Prof. Albert Eckstein'in asistanı olarak ihtisas çalışmalarına başladım. 1940 yılında, yirmi beş yaşındayken çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanı olarak Bağdat Çocuk Esirgeme Kurumu Hastanesinde başladığım görevim dört yıl sürdü. Ardından ABD'de Harvard ve Washington Üniversitelerinde pediatriğin ileri uzmanlık alanlarında çalışma ve araştırmalarımı sürdürdüm. 1947 sonlarında Amerikan Akademi üyeliğine seçildim. ABD'de öğretim elemanı olma tekliflerini kabul etmeyerek eşim ve iki çocuğumla birlikte yerleşmek üzere yurda döndüm.

Bir yıl önce Ankara'da Tıp Fakültesi açılmıştı. Döndüğümde Prof. Eckstein beni öğretim görevlisi olarak yanına aldı. Daha sonraki yıllarda Ankara Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı Ankara Çocuk Sağlığı Enstitüsünü kurmam mümkün oldu.

1961-1962 yıllarında enstitüye bağlı üniversite düzeyinde hemşirelik, tıbbi teknoloji, fizik tedavi ve rehabilitasyon, beslenme ve diyetetik bölümleri açıldı. Çocuk sağlığı ve hastalıkları alanında eğitim almak üzere altı yıl önce Amerika'ya gönderdiğim genç elemanlar da yurda dönerek Çocuk Sağlığı Enstitüsü ve Hacettepe Çocuk Hastanesinde açılan bu bölümlerde hizmet vermeye başladılar.

1963 yılında, Ankara Üniversitesi bünyesinde ikinci bir tıp fakültesi olarak açılan Hacettepe Tıp ve Sağlık

Bilimleri Fakültesi tamamen değişik bir sistemle tıp eğitimi vermeye başladı. Bu yeni fakültenin uyguladığı özgün eğitim sistemi uluslararası düzeyde yankı uyandırdı. Hollanda ve İngiltere başta olmak üzere birçok ülke, bu sistemi yerinde inceleyerek örnek almak istedi. Hollanda'da yayımlanan *Algemeen Dagblad* ve *De Telegraf* gazetelerinde şu haber yer aldı: "Jan Tinbergen Türkiye'ye ekonomik danışman olarak gitmişti. Şimdi de Türkiye'den İhsan Doğramacı bize, eğitimde ve özellikle tıp eğitiminde danışmanlık yapıyor"⁴

1966'da Londra Üniversitesi Yöneticisi (Vice Chancellor) Sir Brian Windeyer başkanlığında kurulan Kraliyet Komisyonu, Hacettepe'ye gelerek incelemelerde bulunur. İlgili makamlara düşünce ve önerilerini iletir. Bu konuda *Participant Journal*'ın Ocak 1967 tarihli 25. sayısında yayımlanan yazılardan bazı alıntılar:

İngiliz Kraliyet Tıp Eğitimi Komisyonunun üyeleri, Hacettepe Tıp Merkezini ziyaretlerinde gördüklerinden çok olumlu izlenimler edinmişlerdir. Türkiye'de, tıpta, tıp eğitiminde ve hastanecilikte büyük ve başarılı bir değişim olduğu saptanmıştır. Bu konuda Londra Üniversitesi *Vice Chancellor*'ı Sir Brian Windeyer tıp haberleri muhabirimize şunları söylemiştir: "İngiltere'de uygulamak istediğimiz eğitim sistemi, Hacettepe'de uygulanmakta olan sistemin aynısı olacaktır." (s. 32)

Öte yandan, Hacettepe Tıp ve Sağlık Bilimleri Fakültesinin bu başarısını içine sindiremeyenler vardı. Bu kuruluşa yapılan saldırılara tepki gösteren Ahmet Emin Yalman, *Gördüklerim ve Geçirdiklerim* adlı kitabında, benim, "o yaman Hacettepe ocağını yıkmayı iş edinen barbarlarla karşı karşıya" olduğumu dile getirir.⁴

Hacettepe Tıp Fakültesi kurulduktan üç ay sonra da Ankara Üniversitesi beni üniversite rektörü seçti. İki yıl süren rektörlüğüm sırasında yıllardır karkas hâlinde olan Ankara Tıp Fakültesinin Morfoloji binasının tamamlanmasını sağladım ve bu iki yıl içerisinde her fakülteye bir veya iki bina ekledim.

İki yıllık Ankara Üniversitesi rektörlüğü görevim sırasında yönetimde yaşadığım sorunlardan arınmış yeni bir üniversite kurulması teşebbüsüne geçtim. Bu üniversite, diğerlerinden daha farklı bir kanunla kurulacaktı. Burada rektörlük süresi iki yıl yerine beş ila sekiz yıl olacaktı. Rektörü, tüm öğretim üyeleri yerine Üniversite Senatosu kendi üyeleri arasından seçecekti. Mali mevzuatta büyük kolaylıklar sağlanacaktı.

Hacettepe Üniversitesi yürürlükte olan sistemin dışında bir düzen getiriyordu. O yıllarda üniversitelerde boykotlar ve anarşi hüküm sürüyordu. Bunun istisnası Hacettepeydi. Hacettepe Özel Kanunu çıkar çıkmaz üniversitede öğrencilerin ve asistanların yönetime katılma ilkesi kabul edildi.

Sekiz yıl boyunca bu üniversitenin

rektörlüğünü yaptıktan sonra, artık, mesleğim olan çocuk hekimliğine dönmek istiyordum. Ne var ki, yıllardır mesleğimi icra etmediğim için asistanlarım beni çoktan geçmişlerdi. Bu nedenle, Paris V (Descartes) Üniversitesinde misafir profesörlüğü kabul ettim. Bu arada Uluslararası Pediatri Kurumunun başkanlığını da sürdürüyordum. 1981'de yükseköğretimde reform çalışmaları için yurda daveti memnuniyetle kabul ettim. Altı ay süreyle çeşitli ülkelerde en ileri üniversitelerin mevzuatlarını yeniden inceledim. Hazırladığım kanun kabul edildi ve YÖK başkanlığına getirildim. 1981'de yürürlüğe giren YÖK Kanunu'na karşı çıkan çok oldu. Zaman gösterdi ki, bu kuşku lar yersizmiş.

1982 Anayasası'nın hazırlanma aşamasında, anayasa son şeklini almadan önce Danışma Meclisinden gelen anayasa taslağı üzerinde Konsey incelemelerde bulunurken davet edildim. Anayasa'ya iki madde eklenmesi önerim kabul edildi ve kazanç amacı gütmeyen vakıf üniversiteleri kurulabilmesine olanak sağlandı. Ve 1984'te kurduğum üç vakıf tarafından Bilkent Üniversitesi kuruldu. Üniversite, 1986'da ilk öğrencilerini aldı. Gerek Hacettepe Üniversitesinin gerek Bilkent Üniversitesinin gelişmesini izleyen birçok bilim ve devlet adamları bu kuruluşları ziyaret etmiş ve beğenilerini bildirmişlerdir.

1992 yılından itibaren yeni vakıf üniversiteleri kurulmaya başladı. Ankara'da Başkent Üniversitesi, İstanbul'da Koç, Sabancı ve diğer vakıf üniversiteleri kuruldu. Bu sürede yükseköğretim gören öğrenci sayısında ve yüzdesinde artış oldu. 1980'de yükseköğretim çağında bulunan 4 milyon gencin %6,3'ü üniversitelere, yüksekokullara ve akademilere devam ederken bugün 6 milyon olan genç nüfusun %33'ü üniversitelere devam etmektedir. Günümüzde, üniversite sayısı 24'ü vakıf olmak üzere, 77'ye ulaşmıştır⁵. Araştırma düzeyi ve üst düzey bilimsel yayınlar, uluslararası bilimsel araştırma sıralamalarında⁶ 44'üncü sıradan 19'uncu sıraya yükselmiştir.

¹ O dönemde, Beyrut Amerikan Üniversitesi Hazırlık Okulu.

² Kunyan, Doğramacıların, içinde akarsuları, su değirmenleri, bağ ve bahçeleri olan çiftliğidir.

³ Bu dizeler, Beyrut'ta yaşadığı dönemde İhsan'ın okulunda öğretmenlik yapmış olan Filozof Rıza Tevfik'in "Uçan Kuşlar" adlı şiirinden alınmıştır.

⁴ Ertuğ, Celal. Türkiye'de ve Dünyada İhsan Doğramacı Olayı. İstanbul: Komat Matbaacılık Sanayi Ticaret A.Ş., 1996. 27-28.

⁵ Şubat 2010 itibarıyla YÖK verilerine göre, Türkiye'de 45'i vakıf, 94'ü devlet üniversitesi olmak üzere 139 üniversite bulunmaktadır.

⁶ ABD, Philadelphia, Institute for Scientific Information

Hiç Olabilir miydi?

Hiç olabilir miydi?

Elinize silgiyi alın; önce Çocuk Hastanesinden başlamak üzere, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesini, ardından Diş Hekimliği, Eczacılık, Hemşirelik diye devam edip Merkez'deki ve Beytepe Kampüsü'ndeki tüm fakülteleri silin.

Sonra, Türkiye'nin doğusundan batısına pek çok şehirde 1970'lerde bir sandalye, bir kürsü kurulabilmiş, şimdi pırıl pırıl binalarında genç beyinlerin eğitildiği üniversiteleri de silin.

Ardından, bir dünya okulu olan Bilkent Üniversitesini ortadan kaldırıp, Bilkent'in yıllar süren bir hukuk savaşıyla yasal statüsünün Anayasa Mahkemesince tescillenmesinden sonra kurulabilmiş Sabancı, Koç, Başkent, Yeditepe, Fatih, Bilim, Bilgi gibi onlarca değerli vakıf üniversitesini, içindeki binlerce öğrencisini, öğretim görevlisini, yardımcı personelini, ailelerini, bazılarının tam teşekküllü hastanelerini, Türkmeneli'nde Türkçe eğitim veren okulları iz bırakmadan silin.

Sağlıkları en çağdaş bilgilerle donatılmış doktorlara emanet olabilmış, okuma aşkına kavuşabilip bir ülke emanet edilmiş yüz binlerce ülke çocuğuna "Hiç tedavi olamadı", "Hiç okuyamadı", ya da "Üçte biri, daha bir yaşına gelemeden öldü," deyin.

Yani 1950'lerde İhsan Doğramacı isimli bir çocuk doktorunun ortaya çıkmadığını; inanılmaz ve yeni kuşaklarca pek bilinmeyen mücadelesiyle, sağlıkta ve eğitimdeki devrimleri gerçekleştiremediğini varsayın.

Sonra da dönüp bugüne, hastanelerde monitörlere bağlı bir damlacık çocuklara, başuçlarındaki ana babaların gözlerine, dersanelerde, fakültelerde, monitörlere bakan pırıl pırıl gençlere, evde yollarını gözleyenlere bir bakın ve elinizdeki silgiyle yüreğinize:

"Hiç olabilir miydi?" ya da,

"Ya hiç olmasaydı?" diye bir sorun.

Dr. Yalçın Ergir

Doğramacızade Ali Paşa Camii

İhsan Doğramacı, Irak'tan ayrılırken babası ona şöyle dedi: "Üç isteğim var senden. Biri, biz kendimizi bütün hayatımız boyunca Osmanlı olarak hissettik. Şimdi Osmanlı'nın tek mirası Türkiye'dir. Bir Osmanlı olarak, ana vatana temelli yerleşmek üzere gittiğin zaman, ayak bastığın gün benim yerime üç defa toprağı öp... İkincisi, doğacak bebek erkek olursa, adını Ali koy. Benim adımlı... Üçüncüsü, ben, bildiğim kadar helale haram katmadım. İlerde, maddi gücün yerinde olmak şartıyla, devletten yardım almamak şartıyla, mensup olduğun müesseseden yardım almamak şartıyla, kendi helal paranla benim için bir mescit veya bir cami yaparsan ruhum şad olur..."

Doğramacızade Ali Paşa Camii, İhsan Doğramacı tarafından babasının anısına 26 Eylül 2008 tarihinde açıldı.

BİLKENT NEWS

Yayın Yönetmeni: Hande Seçkin Onat
Yayın Yönetmeni Yardımcısı: Nil Bero
Yayın Kurulu: Kürşat Aydoğan, Reyhan Ayfer, Mehmet Baray, Ümit Berkman, Nil Bero, Hande Seçkin Onat, Kamer Rodoplu
Editör: Diane Grabowski
Yazışma Adresi:
 Bilkent Üniversitesi İletişim Birimi 06800 Bilkent Ankara
Basıldığı Yer: Meteksan A.Ş.
Bilkent Üniversitesi Adına Sahibi: Ali Doğramacı

Bilkent News okuyuculardan gelecek geribildirimlere açıktır. Görüş ve önerilerinizi bilnews@bilkent.edu.tr adresine gönderebilirsiniz.

100% Geri Dönüşümlü

Prof. İhsan Doğramacı için
27 Şubat 2010, Cumartesi günü **9:30**'da
 Hacettepe Üniversitesi Sıhhiye Kampüsü M Salonu'nda,
13:30'da Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları
 Fakültesi Konser Salonu'nda ve **28 Şubat 2010, Pazar**
 günü **9:30**'da Yükseköğretim Kurulunda
 anma törenleri düzenlenecektir.

Cenazesi, **28 Şubat 2010, Pazar** günü Kocatepe
 Camii'nde kılınacak öğle namazını takiben
 Bilkent Doğramacızade Ali Paşa Camii'nde
 defnedilecektir.